

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERȚIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl. v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

Armonia pre terenul învățământului.

Ne-am deprins, să-ne supărăm, când unele și altele lucrări bune săvârșite pre terenul învățământului nu ne succed, seau cei puțin nu ne succed așa, cum dorim noi, și cum recer interesele mari ale sfintei noastre biserici și ale poporului. Cu orice supărare de regulă este împreunată mai multă, seau mai puțină nemulțămire; ér omul nemulțămît combinând că de unde pôte să-vină cutare, seau cutare greșelă, seau scădere, așa se pôte întâmpla se-caute vina, unde nu este, și se nu vadă adevărul în adevărata lui lumină. Ne-am deprins noi așa, și acéstă deprindere nu este numai la noi, ci este și la alții, ca pentru tóte scăderile, ce de exemplu se arată pre terenul învățământului în școlele noastre confessionale să facem răspunđitori numai pre învățători și pre preoți. Față de acéstă deprindere, așa ni-se pare nouă, că nu vom fi având tótă dreptatea.

Pentru orientare amintim un cas special, carele ne pôte da bune și nimerite deslușiri. În unele comune nu frecuentéază școlă destul de regulat pruncii obligați a-o cerceta. Și cu adevărat, că în principiu, dar repetim, numai în principiu, învățătorul în prima liniă are datorința și chiámarea, ca prin metodu sêu bun, prin manierele sale frumoșe, și atrăgătoare față de prunci și față de părinți să conlucre, ca școlă să-fiă plăcută, și pruncii să-o frecventeze regulat și cu tótă voia. Când vom eugeta, și ne vom închipui însă faptul, că se pôte, să se întâmple, că una lucréază în acéstă direcțiune învățătorial, și alta părinții, negreșit, că lucrarea întrégă a învățătorului pôte să fiă zădărnicită.

Esemples și greșeli de acestea la aparință mici pot apoi să-se ivéscă pre terenul învățământului în

tóte direcțiunile; și se vor ivi din nefericire până atunci, până când nu ne vom lămuri, și nu vom fi pre deplin în curat, că și meritul pentru ceea ce se face pre terenul învățământului, precum și vina pentru ce nu se face, dar între împrejurări mai bune și cu mai multă grije s'ar putea să se facă, cad în sarcina întregii societăți. Toți de o potrivă sântem răspunđitori pre terenul învățământului, și anume: învățători, preoți, administrațiunea școlară, părinții elevilor, comitete, epitropii și sínóde parochiale și în genere întrégă obscea noastră creștinéscă.

Și pentru ca toți de o potrivă să ne putem face conscientșos și în deplină măsură datorința, — este neapărat un lucru de tótă urgența, ca toți de o potrivă să conlucrem din tóte puterile ca pre terenul învățământului, unde se tractéază cu tótă greutatea de viitoriul nostru, de viitoriul sfintei noastre biserici și al poporului nostru, să fim cu cea mai mare băgare de seamă, și să-ne ferim și de cel mai mic lucru, și de cea mai mică vorbă, carea ar putea să conturbe armonia, de carea vorbim.

Sânt multe căile și mijlocele, prin cari să putem, să-ne ferim de acéstă greșelă. Una însă ni-se pare nouă, că rămâne pré mult nesocoută, nebăgată în seamă. Omul necăjit este de regulă rău dispus, ér omul rău dispus adeseori, dacă nu totdeauna greșesce în manierele sale creștinesci, greșesce în judecata, ce și o face despre sine și despre alți; și în contactul sêu cu ómenii, cu cari are de lucru pôte greși forte ușor; ér astfelu de greșeli de regulă dau ansă la nențelegeri. Și nouă așa ne-a fost sórtea, ca pururia să-avem, să gustăm pré multe necazuri. În fața acestor necazuri și preste tot a grelelor împreurari, în cari ne aflăm, nu ne este permis să uităm

un lucru de mare importanță și anume: că necazurile sînt cea mai bună școlă a vieții. Năcăzurile ridică și înalță poporile, cari au destulă putere de viață, pentru că gândul cel bun, dorul de înaintare și ajutorul, pre carele îl dă Dumnezeu tuturor celor buni, de bună seamă ne arată mijlocele, prin cari se înfrîngem năcăzurile, și se vedem în lumina ei calea cea bună, pre carea se mergem cu pași repezi înainte.

A fi conduși de acești factori și de ideile investite întrînșii datorință avem pre toate terenele vieții, în prima liniă, ni-se impune însă această grijă pre terenul învățămîntului, unde lucrînd cu judecată, mai obiectivă și cu maniere crestinesci putem, să evităm multe din greșelele, ce dără se pot face astăzi mai cu seamă în ceea ce priveșce armonia, de carea vorbim. Vom fi înaintat de sigur și pre acest teren, vom înainta și mai mult de astăzi înainte, dacă vom fi cu mai multă grijă și mai dibaci în maniere crestinesci.

Regele Carol

și

crescerea tinerimei.

Duminecă, 17 Ianuaru v., M. S. Regele Carol însoțit de adjutantul de serviciu, a mers la *Seminariul „Nifon Metropolitul“*, pentru a presidia ceremonia aniversării celor 25 de ani împliniți de la întemeierea acestui așezămînt cultural.

La intrare, Maiestatea Sa a fost primit de dl președinte al consiliului de ministri, dl ministru al cultelor și instrucțiunei publice, episcopii așezămîntelor „Nifon Metropolitul“, șeful casei Sale militare și prefectul poliției.

În sala de ceremonii, care era frumos împodobită cu flori și ramuri de brad, Suveranul a fost întimpinat de I. P. S. S. Metropolitul Primat în odăjdii, de P. P. SS. Părinți ai S-tului Sinod al S-tei Biserici autocefale ortodoxe de răsărit, în frunte cu I. P. S. Părinte Metropolitul Moldovei, mai mulți înalți demnitari ai Statului, generali și oficeri superiori, profesori universitari, funcționari superiori, corpul profesoral al seminarului și un număr și ales public.

Maiestatea Sa luînd loc, corul a întonat imnul de primire, după care I. P. S. S. Metropolitul Primat a oficiat un *Te-Deum* de mulțumire, după săvîrșirea căruia a rostit o ferbinte rugăciune cătră Atot-Puternicul, dicînd între altele:

„Dămne Dumneșeule a tot Țitorule Dumneșeule al milelor și al îndurărilor, Carele ai făcut pe om după chipul și asemănarea Ta, vino și acum și Te sălășlueste

întu noi, ca să sărbătorim cu vrednicie ziua întu care ai bine-voit cu robul Tău, întemeator ul acestor așezăminte

„Dămne Dumneșeule, Tu ai șis: „lăsați pruncii să vină la mine“, și în acest așezămînt copii neamului nostru și pruncii Sântei noastre Biserici sunt adunați, spre a se deprinde în învățaturile și săvîrșirea sfințelor Tale adevăruri, pentru ca apoi să potă și ei a fi învățatori Sfinței noastre Biserici, și înainte mergători întu faptele cele bune!

„Ajută învățătorilor din aceste așezăminte, ca știința și bunele lor pilde să fie urmate și să se implanteze în inimile fragede ale acestor tineri, ca sămînța cea bună în pămînt bun.

„Trimite Charul Tău cel Sfânt asupra acestor tinere odrasle ale neamului nostru și luminându-le mîntea și inima, și pregătindu-se după cuvîntă a se face vrednice de chemarea lor, să preamărescă numele Tău cel Sfânt în mijlocul aleșilor Tăi.“

Dl episcop Roșescu citi apoi darea de sămă privitoare la mersul și dezvoltarea acestei instituții, terminîndu o cu cuvinte de rugăciune cătră bunul Dumneșeu, ca să dăruiescă Maiestății Sale viață lungă și mîndă, pentru ca sub ocrotirea legilor țerei și protecția M. Sale Regelui, acele așezăminte să servescă ca un îndemn pentru inimile generose, ca alții să desăvîrșescă opera la care fericitul fundator Nifon Metropolitul a făcut începutul.

Maiestatea Sa Regele Carol a binevoit a răspunde bunele urări cu următorea cuvîntare plină de înțelepciune și religiozitate.

„Cu o vie atențiune am ascultat darea de sămă, și mulțumesc pentru urările atît de bine simțite ce mi-ați adresat.

„Plăcerea mea, de a mă găsi astăzi în mijlocul d-văstre, spre a asista la această serbare, este cu atît mai mare, că urmez neîncetat cu dragoste părintescă și cu un deosebit interes crescerea tinerimei, în inima căreia trebuie să fie sădit înainte de toate **simțemîntul religios și frica de Dumneșeu**.

„Seminarele au în privînța această o însemnată influință, pregătind pe elevii, cari primesc darul preoției astfel, în cât ei să fie în stare să facă educațiunea morală a poporului, să răspîndescă dogmele credinței și să desvolteze adevărata pietate în toate straturile societății.

„Sigur find că conducătorii acestui frumos așezămînt sunt adenc pătrunși de această neapărată trebuință, doresc din suflet ca seminariul „Nifon“, întemeiat de un vrednic Metropolit, căruia îi păstrez o amintire caldă, să dea și în viitor ródcele cele mai bune.“

Acastă cuvîntare a produs o adencă întipărire celor de față, cari însuflețiți de caldele cuvinte ale Regelui, isbucniră în entusiaste urări pentru Augustul Domnitor.

Eterodoxismul Armenilor din România

Dovedit cu scrierile lor religioase, cu acte oficiale contimpurane mijlocite de ei și privitoare la ei, precum și Răsturnarea nefondateilor pretențiuni ale Armenilor, ce susțin că sunt ortodoksi, de George Aramă, profesor la Seminarul Veniamin din Iași.

„Zelul și doctrina nici-odată nu trebuie să schimbe caritatea. Religiunea, pe care o profesăm, combate erorile, dar tolerează persoanele.

Frayssinous (Conferences sur la Religion).

Inainte Cuvintare.

Dela un timp încôce, Comunitatea arménă dela noi din țeră, prin diferite scrieri irenice religioase și mai cu samă prin scrieri cu caracter polemic bisericesc, ne-au atras în discuțiuni religioase.

Imprejurările care par a-i fi servit Comunității armene drept motive, le schițez în cele ce urmază.

În anul 1888, părintele St. Călinescu, profesor la Seminarul din Bucuresci, a publicat o carte didactică, intitulată: „Dogmele bisericii ortodoxe“, adăugând la finea cărții și ôre care relațiuni despre cele alte confessiuni, între care și despre confessiunea arménă. Iar în anul 1890, a publicat și autorul acestei lucrări de față, partea a III-a a Istoriei universale ecclesiastice, în carea am dat pe scurt câte-va noțiuni istorice despre introducerea creștinismului în Armenia, despre retragerea Armenilor din concertul ortodoxiei, arătând și diferențele doctrinale dintre ei și biserica ortodoxă, vorbind puțin și despre Armenii din România.

Relațiunile noastre ale amândurora n'au plăcut membrilor confessiunii armene dela noi, luându-le drept calomnii, și în 1891 răspund cu bruscheță, prin scrierea: „Răspuns la scrierile calomnioase“, fiind-că atât autorul acestor rinduri, cât și părintele Călinescu, eram atacați și pr. vocați prin răspunsul Armenilor, era de datoria noastră a li răspunde. Ceea ce părintele Călinescu a făcut-o prin o serie de articole apărute în ziarul: „Voinea bisericii române“ și subscrisul prin broșura: „Monofisitismul bisericii armene, dovedit cu autoritatea mai multor scriitori celebri“, apărută scrierea în 1891, Iași.

Tot în anul 1891, conformându-mă dispozițiunilor luate de sf. Sinod, cu privire la cercetarea cărților didactice de conținut religioz, am înaintat sf. Sinod manualul de Istorie bisericăscă. Iar sf. Sinod numind o comisiune de trei membri din sinul său a cercetat cartea și a aprobat-o tot în 1891, cu ôre care mici observațiuni, care cu privire la Armeni, constau: Că din cele de ce puncte de diferențe doctrinale între biserica ortodoxă de răsărit și cea arménă (espuse de mine după Panoplia Dogmatici a lui Eutimie Zigabenu), să elimineze diferențele conținute în numărul 8, 9 și 10.

Ceea ce însămnă că cele șapte puncte diferențiale rămân în picioare. Și dar e bine constatat că,

confesiunea arménă din România, nu numai că nu mărturisesc aceiași doxă pe care o cred și o mărturisesc membrii bisericii ortodoxe de răsărit, dar se deosebesce prin particularități și abasuri în cult și disciplina bisericăscă, străcurându-se în cerimoniile lor și usanțe iudaice.

Iată pe scurt conținutul celor șapte puncte de diferențe doctrinale între biserica ortodoxă și arménă, pe care sf. Sinod le primi cu ocazia aprobării cărții mai sus amintite. (Probă Monitorul oficial al României Nr. 111 din 1891, în care s'a publicat debaterile ședințelor sf. Sinod și cu privire la aprobarea Istoriei bisericăscii, publicată de mine.)

Dar membrii confessiunii armene dela noi, nici în urma răspunsurilor noastre temeinice, convingătoare și categorice, nici în urma aprobării ce sf. Sinod a dat cărții amintite, n'au voit a se lăsa învinși, ci produc o nouă scriere lucrată de același domn Sarmacaș dedicându-o, nu clerului armén, ci clerului român (? !), sperând, dice D. Sarmacaș, că pe viitor se vor convinge și cei fanatici despre adevărurile bisericii armene. (Veți pag. 260 din Liturgia arménă).

Scrierea despre care 'i vorba se intitulază: „Taina botezului și-a Liturgiei bisericii armene de răsărit“, tradusă și lucrată de L. Sarmacaș, vedută și aprobată de Epitropia bisericii armene din Iași, 1895.

Cartea acésta conține 260 pagine și e împărțită în trei părți. În Partea I-a espune ritul Tainei botezului și a Liturgiei bisericii armene; în Partea a II-a tratéză despre introducerea religiunii creștine în Armenia, despre cărțile bisericii armene, imnele bisericăscii, despre starea actuală a ierarhiei bisericii armene, etc, etc., conținând și o protestare contra broșurelor publicate de preotul armén Moscofian din Bucuresci; iar în partea a III-a, sub titlul de întimpinare la acușățiuni și la calomnii repetată, D. Sarmacaș, părăsind cu totul obiectivitatea și imparțialitatea în discuțiune, și începându-și că din premise false, ar putea scôte concluzie dréptă, adică închipuindu și că din cele espuse în partea I-a și a II-a, ar putea scôte concluzie dréptă, ajunge în Partea a III-a la conclusia voită, că tôte cele ce s'au seris despre Armeni sunt calomnii, cuvinte injurioase, aruncate contra unei biserici creștine, și încă tot de aceeași credință, (Vedă-se pag. 260 din Taina botezului și a Liturgiei-armene).

Ca deci opera D. Sarmacaș, să nu lese a înțelege, prin tăcerea noastră, că biserica arménă, cum o presintă Domnia sa, ar împărtași esact aceiași doxă cu a bisericii ortodoxe, ca deci or-cine să vedă nu numai deosebirea prea pronunțată între noi și Armeni, în ceea ce privește doxa, cultul bisericăsc, posturile, serbătorile și alte orînduiri și așezăminte bisericăscii; dar să vedă și mijlocele cu care D-Sa voesce a da ipotesei sale o aparență de verosimilitate și ast-fel să se acrediteze că, Armenii ar fi o-

modoxi cu noi întru tóte; imi iau însărcinarea a le pune acestea în relief, cu atât mai mult că, prin opera Domnului Sarmacaș, sunt nu numai vizat, dar și provocat de Domnia sa, și dar simțindu-mă dator mai mult de cât ori-cine a lua pana, vin a dovedi E-terodoxismul Armenilor dela noi:

1) Prin însuși scrierea lor despre Taina botelului și-a Liturghiei armene; precum și Calendarului bisericeii armene;

2) Cu acte oficiale contimpurane, solicitate de ei și privitoare la ei; și al

3) Cu scrierea postumă a decedatului episcop Melchisedec, publicată în colónele revistei ecclesiastice: „Biserica ortodoxă română“, în 1897 și 1898.

Ast-fel lucrarea de față va fi dividată în trei părți.

(Va urma).

Iosif Grădinariu.

protopresviter al tractului Belințului, asesor consistorial, inspector scolar și deputat al sinodului eparchial aradan.

Sântem sub impresiunea unui profund sêmț de durere, când anunțăm trista scire, că venerabilul părinte protopresviter Iosif Grădinariu după un morb îndelungat și plin de suferințe a trecut la cele eterne Duminecă în 24 Ianuarie a. c. la 4 ore dimineța — lăsând în cel mai profund doliu neconsolabila sa familiă, preoțimea și poporul, din tractul protopresviteral al Belințului, precum și biserica și școala noastră, al căror zelos și credincios muncitoriu a fost timp de 27 de ani.

Răposatul în Domnul s'a născut în comuna Seciani în protopresviteratul Temișorii la 4 Octomvre 1849 din o vechiă și fruntașă familiă preoțescă. Părintele său a fost unul din cei mai vrednici preoți ai nostri, iubit și stimat de popor pentru vrednicia și zelul său pastoral.

Studiile gimnasiale le-a făcut defunctul în Arad și în Beiuș, și după ce a absolvat doi ani de drep-turi la academia din Debrețin, a intrat în institutul nostru teologic din Arad, ér după absolvirea studiilor teologice, și după ce s'a căsătorit cu Eufemia, fica dlui Georgiu Coșariu din Bruckenau, — la anul 1872 a fost chirotonit întru preot prin fericitul întru aducere aminte Episcop al Aradului Procopiu Ivacicovici, și a fost instituit de paroch în comuna Seciani. La cinci ani după înstituirea sa de paroch a fost ales de asesor consistorial, și a fost numit inspector scolar; ér în 6 Decemvre 1895 a fost ales de protopresviter al tractului Belințului, carele atunci era în vacanță în urma trecerii din această vieță a fericitului întru aducere aminte protopresviter Georgiu Crăciunescu; și după-ce alegerea a fost aprobată și din partea venerabilului Consistoriu, — în 1 Ianuarie 1896 a fost chirotesit întru

protopresviter prin Pré Sântia Sa părintele Episcop al Aradului Ioan Meșian.

Ocupând decedatul funcțiunea de protopresviter, în scurtul timp, cât Dumneșeu a voit, ca să-fă înaintestătătoriu preoțimii și poporului întocma ca și în funcțiunile purtate mai nainte ca paroch în Seceani, ca inspector cercual de școle și ca asesor consistorial, a dovedit multă iubire pentru cauzele noastre bisericesci și școlare, mult tact și un adevărat zel pastoral.

Prin frumoșele sale calități personale decedatul și-a căscigat în deplină măsură stima și iubirea preoțimii și poporului credincios, precum și a tuturor celor ce l'au cunoscut.

Rămășițele pămêntesci ale defunctului s'au dus spre odichnă vecinică Marția trecută în 26 Ianuarie a. c. în cripta familiară din Chiseteu cu solemnitatea meritată.

Servițiul funebru s'a oficiat de protosincelul Augustin Hamsea, protopresviterii Voicu Hamsea din Lipova și Dr. Traian Puticiu din Timișóra cu asistența preoților: Dimitrie Morariu din Secaș, Andronic Magher din Ohaba-Forgaciu, Ioan Mihailoviciu din Murani, Romul Săcoșan din Ictar, G. Babric din Belinț, Adam Groza din Costeiu, Dimitrie Popoviciu din Budinț, Ioan Stoian din Ferighaz, Aureliu Petcu din Dragoesci, Nicolae Martinoviciu din Topolovăț, Filip Vuia din Brestovăț, Ilie Micu din Paniova, Iosif Lazarescu din Gruin, Nicolau Danciu din Têrgovisce și I. I. Nicorescu din Jabar în ființa de față a unui public numeros, cam patru până în cinci mii de ómeni, între cari un frumos număr de inteligenți.

Cântările funebrale le-a executat cu multă precisiune corurile de plugari din Belinț, Chiseteu și Ictar.

Dela casa mortuară sieriul a fost dus de șese preoți în sfânta biserică din Belinț, unde s'a oficiat servițiul funebru.

La finea servițiului funebru între lacrămile de durere ale celor de față protosincelul Augustin Hamsea a ținut cuvântarea funebrelă, în carea amintind vrednicia, activitatea și zelul reposatului protopresviter, adresă cuvinte de mângăiere familiei rămase în doliu, precum și preoțimii și poporului din parochia și protopresviteratul Belințului, adone întristat prin trecerea pré timpuriă, din această vieță a iubitului lor protopresviter. Au fost grele momente de durere sub decursul întregii cuvântări. Chiar aceste momente de durere șiróiele de lacrimi vârsate de popor și preoțime la amintirea firului vieții și activității pastorale a răposatului în Domnul sunt cea mai mare dovadă de iubirea și stima ce-o a avut, precum și de vrednicia defunctului. Între credincioși erau în număr mare și parochieni de ai defunctului din comuna Seceani, cari veniseră, să-depună tributul lor de recunoștință iubitului lor paroh de odinióră, petrecându-l la locul de vecinică odichnă.

Din biserică sicriul a fost dus între duiósele cântări de jale ale corurilor de plugari de credincioșii defunctului din Seceani în cimiterul comunei învecinate Chisetău, unde au fost depuse în cripta familiară între lacrimi de durere ale tuturor celor de față, — lacrimi, cari mărturisesc, și vor mărturisi pururia vrednicia răposatului în Domnul protopresviter Iosif Grădinaru.

Asociându-ne lacrimilor și doliului clerului și poporului tractual, rogăm pre Dumnezeu, ca sufletul lui să-l așeze în lăcașurile dreptilor.

Discursul funebral

rostit la înmormântarea lui Dr. Vas. Glodariu, de d-l director al gimnasiului rom. gr. or. din Brașov Virgil Onițu.

Jalnici ascultători! Adânc mișcat este sufletul nostru, când în acest trist moment ne-am adunat tineri și bătrâni la sicriul unui bătrân dascăl, pentru-ca să ne depunem pe acest sicriu ultimul tribut de stimă și venerațiune către umbra aceluia, care cu adevărată abnegațiune și desinteresare ideală a muncit la altarul culturii românesce în restimp de mai multe decenii.

Călător, care și-a împlinit porția sa de muncă și suferință, de dureri, speranțe și desiluzii în viața vremelnică a acestei lumi, el pleră aji spre eterna lumină, din care o scânteie desprinsă a fost sufletul lui și spre care astăzi, candid și curat, se reîntorce.

Un moment te mai oprim în pragul eternității, suflet călător, un scurt moment, pentru-ca icóna ta bună și blândă să ni-se întipărescă în inimă, ca o senină amintire, ca un viu îndemn la lupta pentru lumină, ce ai săvârșit. Și de óre-ce ochiul pământeianului nu póte cuprinde cu vederea sa mărginită nemărginirea sufletului eșit din cătușele vremelzice, voiu cerca să evoc în ochii D-vóstră, jalnici ascultători, imaginea vieții și activității pămâtesce a acestui bătrân dascăl și în acest cadru pămâtesc: imaginea sufletului său însetat după lumină și dornic de ideal.

* * *

Dr. Vasile Glodariu s'a născut la 1832, în 4 Martie, din părinți țerani, în comuna românescă Ludoș, în apropiere de orașelul Miercurea din comitatul Sibiiului.

Bazele învățaturii de carte le-a primit în comuna sa natală, în școala căreia a petrecut dela an. 1839—1843. De aici, la stăruința sa, tatăl său îl duce la școala grănițărăscă din Orlat (1843), apoi la 1846 la Sibiu. Cu 1 Octomvre 1848 intră în cl. I-a a gimnasiului rom. cat. din Sibiu, de unde după absolvarea clasei a III-a gimn. trece la gimnasiul ev. lut. din Sibiu. Aci își continuă cu succes eminent studiile sale și face la anul 1858 examenul de maturitate.

Ajutorat de marele mecenat, neuitatul Șaguna, tînărul Glodariu își vede la anul 1858 visul cu ochii; stipendiul oferit de marele Andreiu îi face cu putință să

mérgă la Viena, unde se înscrie la secția filosofică a universității, cu gând de a-se face profesor, un gând, care în timpul studiilor sale gimnasiale i-a răsărit și care până 'n cele mai adânci bătrânețe îl scia încăldi.

La 1863 termină cursurile universitare și luând diploma de doctor în filosofie e angajat în toamna aceluiași an ca profesor de fizică și matematică la gimnasiul nostru, la care — cu întrerupere de 1/2 de an în anul 1881, când a funcționat în Bitolia ca întemeietorul primului gimnasiu român din Macedonia, — a servit cu devotament și zel neobosit vreme de 31 de ani, adecă până în vara anului 1894. Cu acest termin a intrat bătrânul dascăl în pensiuie și a trăit în tăcută retragere până Sâmbătă în 16 Ianuaru a. c., când după grele suferințe și-a sfârșit viața lui trupescă, lăsând în urma sa în cea mai adâncă jale o familie iubitóre, al cărei razim fusese.

Étă, jalnici ascultători, cadrele vremelnice, în cari sufletul, acum deslănțuit de trup, și-a împlinit misiunea sa pămâtescă, — étă forma, în care Vas. Glodariu și-a pus comóra sufletului său în folosul obștei.

Căci era o comóra, o scânteie divină în sufletul acestui dascăl bătrân. Cu cât mai restrins părea că este orizontul ochiului său fizic, cu atât mai nemărginit era orizontul ochiului său sufletesc. Vas. Glodariu a trăit o lume întregă de fericire în gândul înălțat al sufletului său, fără de-a ținé sémă de nimiciniile și nevoile vieții reale. Era între noi și părea totuși, că nu este între noi. Sufletul lui părea, că nu și-a perdat nici pe o clipită consciința originii sale eterne, atât de străin trăia de lumea acésta și atât de ades îl purta pe iubitul răposat pe plaiurile eterne ale idealelor neajunse. Adevărata fericire nici nu a căutat'o răposatul nici-odată în podóbele și favorurile lumii pămâtesce, ci în lumea ideală a sciințelor, a studiului necurmat și a problemelor mari și nobile. Un dor nesecat, o sete nestinsă după lumină, étă ce era una dintre cele mai de căpetenie însușiri ale sufletului său. Sufletul lui era o lume de carte, o comóra de cunoștințe, pe cari și-le sporia prin continuă lectură până în timpul cel din urmă al vieții sale.

Un suflet astfel constituit era dela început croit spre idealism și óre-cum predestinat pentru cariera de dascăl, pe care și-a ales.

Da, idealismul lui V. Glodariu nu cunoștea piedeci pămâtesce în avântul său. O problemă ideală pentru el era mai pe sus de ori-ce altă considerațiune practică. Astfel, spre pildă, la anul 1881, după un serviciu de 18 ani la școalele noastre, el abđice de postul său și plécă în Macedonia îndepărtată, pentru-ca să aprindă prima făclie a culturii românesce la confracții români, să inaugureze primul gimnasiu român al Macedoniei în Bitolia. Nici rugămintele prietinelor, nici lacrimile familiei sale, nici sfaturile binevoitorilor săi nu pot să-l rețină. El plecă fără temă de țără străină și plină de primejdii, fără nici o considerațiune la piedecile multe și reale ce avea să învingă, — plécă condus numai de splendoréa idealului, ce și-a zugrăvit în suflet, și firm convins, că entusiasmul

nemărginit al sufletului său idealist în sine, deja ajunge, ca să asigure ori-ce isbândă.

Etă o notă sublimă, jalnici ascultători, o notă, ce va înălța tot-deuna inimile omenilor. Abnegațiunea în cultul curat al idealelor a fost și va rămâne în veci obiectul admirațiunii și venerațiunii omenilor, cu toate că idealul a rămas și va rămâne neajuns pe pământ. În lupta pentru ideal „et voluisse sat est“.

Dacă fericirea pământescă a omului se cumpănesce după mulțumirea internă a fie-căruia, în deosebi după mulțămirea cu sôrtea, care la ajuns, cu cariera, în care a intrat, — apoi veteranul nostru coleg a fost unul dintre cei mai fericiți omeni. Nu odată l'am auzit zicând, că ar dori să mai fiă odată tânăr, numai pentru-ca să se pôtă face éráș dascál. Profesura pentru el era singura chemare, care coréspundea pe deplin idealismului său. Cele mai fericite ore ale vieții sale au fost acele, pe cari le putea petrece între păreții școlei, în fața elevilor.

* * *

Etă titlul de profundă durere, jalnici ascultători, care face ca corpul prof. dela școlele române din Brașov se-și verse lacrimile sale alătura și împreună cu întristata „amilă. În Dr. Vasile Glodariu deplângem ađi pe un coleg veteran, pentru care școla română a fost cel mai sacru templu, în Dr. Vasile Glodariu jelim pierderea unui suflet entusiast și dornic după ideale, în Dr. Vasile Glodariu ni-s'a luat un exemplu viu al muncii fără preget pentru lumină.

Etă icóna părții eterne din bătrânul nostru dascál, așa cum ochii noștri mărginiți au putut-o cuprinde după imaginea imaterială și infinită a sufletului său.

Pasă acum, suflet visător, pe care în pragul eternei luni, spre care tot-deuna ai tins, te-am invocat; pasă înainte la isvorul cel nesecat și etern al cerescilor ideale și al divinei lumini, și ai parte în lumea cea imaterială de acea eternă pace și odihnă, pe care prin lupta bună, ce ai purtat pe pământ, atât de mult o ai binemeritat. Amin.

D I V E R S E.

* *Concurs literar.* Se publică concurs pentru un premiu de 500 coroane, care se va decerne celei mai bune lucrări asupra subiectului: „Istoria instituțiunilor culturale ale Românilor din Ungaria și Transilvania dela 1848—1898.“

Censurarea lucrărilor ce vor intra la concurs se va face prin o comisiune compusă din 5 membri, aleși de comitetul central. Membrii comisiunii nu trebuie să facă parte din comitet. Decernarea premiului se va face de comitetul central, după ascultarea raportului comisiunii, cu vot secret, în o ședință convocată anume spre acest scop.

Premiul se va putea acorda numai unei lucrări în estensiune de cel puțin 10 côle de tipar 8° mare, care va cuprinde un tablou critic al dezvoltării institutelor române de învățământ, al societăților și altor întreprinderi și instituțiunii culturale române din patrie, și va arăta resul-

tatele realizate, precum și condițiunile și piedecile lucrării culturale a poporului român din patrie.

Manuscriptele trebuie provédute cu o devisă și un plic, care să cuprindă numele și adresa autorului, se vor scrie în caiete de format 4° mare, pe o singură față a foilor, și se vor trimite la adresa Presidiului Asociațiunii cel mult până la 31 Decembre 1899 st. nou.

Lucrarea premiată se va tipări pe spesele Asociațiunii în cel puțin 1000 exemplare, din cari jumătate trec în proprietatea autorului.

Din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ținută în Sibiu la 26 Ianuare 1899. Dr. Il. Pușcariu, vicepresed. Dr. Beu, secr. II.

* *Bibliografie.* La Tipografia diecesană din Caransebeș a apărut: „Biografia primului Episcop al reînființatei diecese gr. or. române a Caransebeșului, Ioan Popasu“, — o broșură de 74 pag. format mic. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.) Conține portretul fericitului Popasu, cu biografia, meritele și activitatea lui.

* *Viena pentru biserică.* Consilul comunal din Viena a luat decisiul de a face un împrumut de 5 milioane floreni pentru edificarea mai multor biserici.

Înmormântarea principesei bulgare. În 28 Ian. s'a făcut înmormântarea principesei Maria Luisa a Bulgariei. Cadavrul a fost binecuvântat mai întâiu de metropolitul Menini în biserica misiunii catolice, apoi cociugul a fost pornit spre Filipopol, unde se va așeză în biserica catedrală St. Ludovic. La înmormântare a participat între alții trimisul regelui Carol, generalul Candiano-Popescu. Sobrania bulgără a adresat principelui Ferdinand o adresă de condolență în termeni foarte mișcătări, în care rógă pe Dumnezeu să dea principelui putere pentru a suporta marea lovitură și principele să își dedice toța viața și puterea pentru bunăstarea Bulgariei.

* *Conferența de pace și desarmare.* Din Petersburg se anunță, că în cercurile politice de acolo se crede, că conferența de pace și desarmare nu se va întruni înainte de luna Maiu. În Rusia se bucură de această întârziere, de ore-ce se pun mari speranțe în agitațiunea, ce se face pretutindeni pentru ideea păcii, care în cele din urmă va trebui să influințeze și asupra guvernelor. Se accentuează tot mai mult, că membrii conferenței nu vor fi prea aplecați a primi întru toate proiectele guvernului rasesc, decât opiniunea publică nu va influința puternic în direcția acésta. Mai ales Germania e rezervată. Reprezentații ei — după cum se și așteptă cei din Petersburg — se vor mărgini a lua proiectele ad referendum, pentru-ca să le așternă spre examinare guvernului lor. Sediul conferenței va fi séu Haga, séu Bruxella. Se mai vestesce, că ministeriul rasesc de externe pregătesce un memorandum, în care tracteză pe larg obiectele cuprinse în nota circulară a lui Murawiev.

* *Numărul studenților la universitățile și Academiile unguressci.* Organul oficios al ministeriului de culte, publică un raport asupra numărului studenților dela toate universitățile și academiile unguressci în a-

mul 1898. Sunt cu totul 9355. Dintre aceștia la universitatea din Budapesta 5373, la cea din Clușiu 973; restul se împarte între diferitele școli superioare din țară.

* **Greutatea creierului.** În mânia tuturor desmînțirilor laicii cred totuși, că greutatea creierului stă în strînsă legătură cu destoinicia spirituală. Faptele însă par a dovedi, că nu este tocmai așa. Cea mai mare greutate a creierului a avut-o un purtător de diare din Londra (2.485), a cărui lipsă de capacitate spirituală au recunoscut-o toți cei din jurul său. Dintre omenii renumiți, Turgenyev a avut creier mai greu (1.955 grm.), după el un medic vestit, Dr. Abescornie (1.954 gr.) și generalul american, Ben Butler (1.924 grm). Greutatea mijlocie a creierului omenesc este de 1.565 și 1.720 grame, însă foarte mulți omeni renumiți, ca Gambetta, au avut creier sub această greutate. Creierul lui Gambetta a avut o greutate numai de 1.270 grame.

† **Necrolog.** Cu inima frântă de durere anunțăm tuturor cunoscuților, că prea iubită noastră soție, mamă, sócră și bunică, Ecatarina Lăzărescu, născută Popovici și-a dat nobilul său suflet în mâinile creatorului fiind împărțită cu sfințele taine, Mercuri în 20 Ianuarie la 2 $\frac{1}{2}$ ore a. m. în etate de 64 de ani și al 50-lea an al fericitei sale căsătorii, lăsând nemângăeați pe Petru Lazarescu preot în Căpriora ca soț; Ana măritată Mursa; Lucreția măritată Schelegia; Iuliana măritată Bugariu; Silvia măritată Moț, Iuliu și Leontina ca fii; Lucreția, Aurelia, Coriolan și Adrian Mursa; Eugenia Bugarin măr. Iliș; Eugen, Ecatarina, Aurora și Iuliu Moț ca nepoți.

Ușoră să-i fie țărina și memoria binecuvîntată.

* **Societatea de lectură „Ioan Popasu“** a tinerimei dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș a aranjat Concert cu declamațiuni Sămbătă la 30 Ianuarie 11 Februarie 1899 în sala mare a otelului „Pomul verde“ în favorul elevilor bolnavi dela institutul teologic-pedagogic diecesan. Comitetul societății. Începutul la oarele 8 seara. Prețu' de intrare: pentru persoană 60 cr., pentru familie 1.50. Suprasolvirile generoase se primesc cu mulțămînt.

Programa: 1. Priciasna „Lăudați“, cor micst în 5 voci, de A. Sequens. 2. „Fragment“ din Scrisoarea III. de Eminescu. 3. „Singurica“, cor micst, de I. Simionescu. 4. a) „Dans spaniol“ b) „Serenadă“ piese pentru orchestră M. Mozskovsky, Cœur Aslan. 5. „Niță Panjën“, monolog, de C. Bredicean. 6. a) „Tot și-am țin“ b) „D'ar fi badea“ melodii populare cor de bărbați de T. Popoviciu. A. Sequens.

După concert joc.

* **Falb și anul 1899.** Treisprezece zile critice ne procește Falb în acest an, în care se vor întempla furtuni mari, cutremure de pământ, catastrofe și nenorociri de tot felul. Aceste zile critice sunt următoarele: 12 Ianuarie, 10 Februarie, 11 Martie, 10 Aprilie, 21 August, 22 Iulie, 19 Septembrie, 18 Octombrie; zile critice de rangul al doilea: 25 Februarie, 27 Martie, 25 Aprilie, 9 și 25 Maiu, 23 Iunie, 5 Septembrie, 3 și 17 Noembrie, 3 Decembrie; zile critice de rangul al treilea: 26 Ianuarie, 8 Iunie, 27 August, 7 Iulie și 17 Decembrie. Anul

1899 este al 7770-lea de la crearea lumii, al 7470-lea după calendarul grecesc, și al 5660-lea după calendarul grecesc, și al 5660-lea după calendarul mosaic, — de la înființarea Romei al 2649-lea, de la învierea lui Isus al 1866-lea.

Cele mai curioase cazuri de mörte. Sibuyah, un gramatic arab din veacul al 8-lea, a murit de supărare, pentru-că într'o dispută avută cu Harun al Raschid, acesta n'a voit să apröbe un punct gramatic. — Avriigny istoriograf frances, a murit éráși de supărare, pentru-că tipograful Lallement și-a permis a face unele schimbări în opul său. — Corelli, renumitul componist, a murit, pentru-că Scarlatti a constatat, că la o notă a greșit. — Alessandro Guidi, poet italian, a murit tocmai, când voi să facă present Papei Clement XI o copią a celor șese Hamillii, care le traduse în poesiă, pe drum când le duse Papei ađă o eröre ortografică. — Sophocles, renumitul poet tragedian, a murit de bucuriă. El scrisese încă în adenci bătrănețe o tragediă, care o ceti în public și aștepta încordat părerea auditorilor. Când Sophocles a uđi părerea favorabilă pentru el, de bucuriă căđu jos și-și dádu sufletul pe acel loc.

* **Aprinderea de plămâni vindecată prin serum.** La secțiunea bólelor interne dela Clinica medica italiana s'au făcut încercări ca cu ajutoriul serumului să se vindece aprinderile de plămâni. După injecțiune a scăzut ferbințeala bolnavilor și simptomele obiective s'au îmbunătățit. Dintre 17 bolnavi injectați numai doi au murit.

* **Bibliografie.** În editura „Tipografie și Libăriei diecesane“ din Caransebeș se ađă următoarele **Cărți de Religione** de Dr. Petru Barbu, și adecă:

Religiunea în școala poporală, indegetări metodice. — Prețu' 30 cr.

„Cum învățămîntul religiunii poate să sádească învățăturile sublime creștine în inimile elevilor din școala poporală în mod mai rodnic, și cum acest obiect în mod mai corespunzătoriu poate să îndrepte privirea și inima tinerimii spre aceea, de ce în adevăr are lipsă, voesce să desfășure și scrierea amintită mai sus. Autorul ei ocupându-se, după cum reiasă din lucrare, pe lângă studiile teologice, și cu principiile pedagogiei moderne, ne presintă o didactică specială a studiului religiunii, care cu drept cuvânt merită atențiunea învățătorilor...“ „Foaia Pedagogică“ din Sibiu, an. 1897, Nrii 9 și 10.

Istoriore religiose-morale, pentru elevii începători ai școlilor populare. Prețu' 15 cr. (Sub tipariu). Aceste istoriore sunt alese și întocmite amésurat următoarelor indegetări metodice: „Învățătoriu va începe studiul religiunii cu istorisiri despre lucrări religiose-morale... Vom propune deci elevilor începători istoriore simple despre facerea de bine, diligință, modestie... și preste tot despre referinți morale, cari mișcă fantasia copiilor, deșteaptă sentimente nobile, nu tresc și întăresc judecata lor morală. Le istorisim apoi întemplări și lucrări religiose-morale, al căror obiect să-i facă cunoscuți cu ființa și însușirile lui Dumnezeu, apoi cu omul și în fine cu raportul dintre Dumnezeu și om.

„Dar fiind-că în linia primă copiii nostri au să fie creștini, din istorioarele, ce se propun începătorilor, nu pot lipsi momentele mai însemnate din viața lui Isus. Acestea se propun în legătură cu sărbătorile de peste an“ (Religiunea în școala poporală, pag. 9 și 10).

Istoriore biblice, pentru școlile poporale, aprobate de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Ediția II. Prețul 15 cr.

Istoriore bisericesci, pentru școlile poporale, aprobate de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Prețul 15 cr.

Catechismul, pentru școlile poporale, aprobat de Ven. Consistorii diecesane gr. or. române din Arad, Caransebeș și Oradea Mare. Edițiunea II. Prețul 20 cr. „Istoriorele biblice“ și „Istoriorele bisericesci“ sunt preste tot cu pricepere alese, iar textul lor e potrivit înțelegerii copiilor. Istoriorele sunt însoțite de câte un citat din st. Scriptură, de câte un adevăr moral, sau de câte un résumat istoric, menite a forma cuintesența de pus la tractare pe treapta formală a sistemisării. Toate aceste texturi formează împreună materialul din „Religiunea în școala poporală“, pentru a cărui tractare metodică s'au dat îndrumările trebuincioase în „Indegetările metodice“ ale autorului. „Foaia Pedagogică“ din Sibiu, an. 1897, Nr. 21.

Istoria sântă a Testamentului vechiu, pentru școlile medii. Prețul 40 cr.

Istoria sântă a Testamentului nou, pentru școlile medii. Prețul 40 cr.

Istoria bisericii creștine, pentru școlile medii. Ediția II. cu 4 portrete. Prețul 50 cr. „... Recomandăm cu căldură aceste cărți învățătorilor și catichetilor nostri, fiind toate trei manuale de școală lucrate cu multă pricepere de cauză, și corespunzând tuturor receințelor pedagogice“. „Biserica și Școala“ din Arad, an. XXII, Nr. 35.

Tôte aceste cărți a-le d-lui Dr. Barbu se pot procura și dela tipografia noastră diecesană.

C O N C U R S E.

Pentru ocuparea definitivă a postului învățătoresc dela școala mixtă (cl. I.) din **Toracul-mic**, prin această se escrie concurs cu termin de alegere în **30 de zile** dela prima publicare în foia „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: a) în bani gata 220 fl. v. a.; b) pentru încălzământ de unde se va încălzi și școala 48 fl. v. a.; c) pentru un juger de pământ 32 fl.; d) 20 chible grâu; e) 40 fl. pentru cuartir până-ce comuna bisericescă îl va face în natură; f) 15 fl. pentru conferențele inv. dacă va participa; g) o grădină extravilană de 400□; h) altă grădină intravilană de 120□. care numai până atunci o va folosi alesul inv. până când se va edifica școala nouă proiectată

Concurenții au să-și subșternă recursese cuvincios ajustate cu toate documentele prescrise de legea scolastică P. O. D. ppresbiter Paul Miulescu în N.-Komlos,

comitatul Torontal până la încheierea concursului, și a să presenta în vre-o Duminecă ori sărbătore în s-ta biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic, având alesul învățător a indeplini și funcțiunea de cantor.

Se observă că acela dintre caudidați care va dovedi aptitudinea intru a instrua și conduce corul vocal în cuarțet existent va primi din lada s-tei biserici una remunerațiune anuală de 30 fl. v. a. și din toate venitele corului iumătate.

Din sedința com. par. gr. or. rom. din Toracul-mic ținută la 17/29 Ianuar 1899.

V. Petrovicu,

paroch preș. com. par.

Petru Mihaiu,

inv. și not. la comitet.

În conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. ppresbiter ass. const. și insp. de școle.

Conform ordinului Veneratului Consistoriu dtto 20 Ianuarie a. c. Nr. 192, pentru deplinirea postului preoțesc imbinat cu cel învățătoresc din comuna **Soroșag** protopresbiteratul Radnei se escrie de nou concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în foia „Biserica și Școala“.

Emolumintele anuali preoțesci sunt: 1) 60 jugere pe deal și 4 jug. cu grădină cu tot la vale; 2) Birul dela 80 numere de case câte 2 măsurii de cucuruz nedespoiat; 3) Stolele usuate; 4) Cortel în casa bisericii unde e și sala de învățământ.

Emolumintele învățătoresci sunt: 1) În bani gata 150 fl.; 2) 30 jug. pe deal și lemne de foc din pădurea comunală

Alegândul preot-învățătoriu va ave să dea din venitului său 100 fl. veteranului preot Vichentie Popescu până va fi în viață.

Reflectanții au să dovedescă calificațiunea prescrișă de preot-învățător și ca să se presente în vre-o Duminecă ori sărbătore spre a-și arăta desteritatea în cele rituale. Recursele adresate comitetului parochial sunt a se trimite părintelui protopop tractual Vasiliu Beleş în M.-Radna

Soroșag din sedința comitetului parochial ținută la 27 Ianuarie 1899.

Comitetu^ș parochial.

În conțelegere cu: VASILE BELEȘ, m. p. protopop.

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Consistor eparochial, dtto 28 Noemvre 1898 Nr. 6691/98, prin această se escrie concurs pentru parochia a două reactivată din **Bucovăț** (protopresb. Timișorii), cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în foia „Biserica și Școala“.

Beneficiul parochial constatător din folosirea unei sesiuni parochiale, din stola și birul usuat dela credincioșii cari locuiesc în partea stângă a comunei dela drumul ce duce spre Moșnița, computat la olaltă face cel puțin 600 fl. anual.

Recursele ajustate cu atestatele despre calificațiunea prescrișă în §-ul 15 lit. b. al Regulamentului pentru parochii din a. 1891, sunt a se așterne P. On. oficiu protopresbiteral din Timișóra-Fabric. Concurenții vor ave să se presente, cu observarea §-ului 18 din același Regulament. în s. biserică de acolo, spre a-și arăta desteritatea rituală și omiletică.

Dat în Bucovăț, din sedința comitetului parochial ținută la 5/17 Decemvre 1898.

Comitetul parochial.

Cu consensul ppresb.: Dr. TR. PUTICI, m. p.